

ZAGADNIENIA NA EGZAMIN MAGISTERSKI **KIERUNEK: FILOLOGIA POLSKA**

(OD ROKU AKADEMICKIEGO 2025/2026)

LITERATURA DAWNA Z ELEMENTAMI EDYTORSTWA

1. Średniowieczne piśmiennictwo świeckie.
2. Twórczość popularna czasów renesansu i baroku.
3. Staropolska twórczość epoki renesansu – autorzy, typowe gatunki, tematy, światopogląd, nurty i obiegi literatury.
4. Staropolska twórczość epoki baroku (i barokowej formacji kulturowej) – autorzy, typowe gatunki, tematy, światopogląd, nurty i obiegi literatury.
5. Tradycja antyczna w literaturze polskiego renesansu i baroku.
6. Retoryczność piśmiennictwa staropolskiego i oświeceniowego.
7. Wzorce osobowe w piśmiennictwie staropolskim i oświeceniowym.
8. Dawna poezja okolicznościowa i jej edycje.
9. Gatunki poezji żałobnej w teorii i praktyce.
10. Przypis, objaśnienie i komentarz edytorski jako narzędzia współczesnego edytora.
11. Warsztat edytora tekstów dawnych.
12. Recepcja poezji Jana Kochanowskiego w epokach późniejszych.
13. Publicystyka i historiografia doby staropolskiej i epoki oświecenia.
14. Oświecenie polskie i powszechne (europejskie) - system literatury i kultury, rola polityki, kultura / komunikacja literacka, prądy literackie, pisarze - ich role społeczne i postawy, obieg książki.
15. Klasycyzm, sentymentalizm i rokoko w literaturze polskiej i europejskiej.
16. Związki literatury staropolskiej i oświeceniowej z piśmiennictwem europejskim.

ROMANTYZM

1. Odkrycie tematu dziecka i dzieciństwa w literaturze XIX wieku.
2. Kreacje bohatera dziecięcego w różnorodnych i różnogatunkowych formach gatunkowych – od utworów wysokoartystycznych po literaturę popularną.

3. Szkoły regionalizujące w literaturze polskiego romantyzmu
4. Dramat formy otwartej w I połowie XIX wieku.
5. Romantyzm emigracyjny i krajowy: periodyzacja, formacje literackie i estetyczne.
6. Rewolucje, powstania i tematy niepodległościowe w literaturze XIX wieku.
7. Symbolizm romantyczny w wybranych realizacjach literackich.
8. Romantyczna konwencja natury i jej literackie realizacje.
9. Romantyczne gatunki literackie.
10. Tradycja romantyczna w literaturze Młodej Polski.
11. Szkoły literackie polskiego romantyzmu: ośrodki, przedstawiciele, problematyka, gatunki.
12. Mistycyzm i profetyzm w literaturze romantycznej.
13. Orientalizm i egzotyzm w poezji romantycznej.
14. Podróż jako motyw literacki w literaturze XIX i XX wieku.
15. Polska proza kobieca 1963-1939.
16. Polska powojenna proza kobieca.
17. Problematyka emancypacji w polskiej prozie i publicystyce XIX i XX wieku.
18. Problematyka śmierci, choroby i niepełnosprawności w literaturze polskiej XIX i XX wieku.
19. Polska powieść popularna do 1939 r.: przedstawiciele, problematyka, narracja, bohaterowie, konwencja.
20. Erotyka w polskim dramacie, powieści i liryce XIX i XX wieku.
21. Ewolucja powieści realistycznej 1863-1939.
22. Ekokrytyka, geokrytyka, feminizm i somatopoetyka we współczesnych badaniach nad literaturą.

POZYTYWIZM

1. Główne wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie pozytywizmu.
2. Wątki filozoficzne w twórczości wybranych pisarzy.
3. Rozwój prasy w pozytywizmie.
4. Wyznaczniki formalne powieści dojrzałego realizmu.
5. Naturalizm – teoria i praktyka.
6. Literatura tendencyjna.
7. Krótkie formy epickie – problemy genologiczne, tematyka, klasyfikacje.
8. Motywy górskie w poezji i prozie okresu pozytywizmu.

9. Powieść historyczna – założenia i kontrowersje.
10. Funkcje poezji w okresie pozytywizmu.
11. Tematyka powstańcza w prozie doby pozytywizmu.
12. Poetyka powieści Bolesława Prusa – założenia i kontrowersje.
13. Problem emancypacji kobiet (publicystyka i literatura).
14. Różne sposoby opisu wsi z uwzględnieniem sakralizacji przestrzeni.
15. Ethos mieszczański a ethos arystokratyczny – wpływy i konflikty na przykładzie wybranych utworów.
16. Petersburg, Paryż i Warszawa – próba charakterystyki na wybranych przykładach.

MŁODA POLSKA

1. Młoda Polska jako epoka przełomów.
2. Od Schopenhauera po Bergsona. Główne nurty filozoficzne przełomu XIX i XX wieku.
3. Czas i przestrzeń Młodej Polski. Chronologia i topografia epoki.
4. Hasła – postawy – manifesty. Programy literackie i artystyczne Młodej Polski.
5. Od krakowskiego „Życia” po warszawską „Chimerę”. Czasopisma literacko-artystyczne Młodej Polski.
6. Od naturalizmu po ekspresjonizm – młodopolskie *-izmy* literackie i artystyczne.
7. Młoda Polska tatrzańska i szatańska.
8. Tematy, wątki, motywy literatury i sztuki Młodej Polski.
9. Młodopolski parnas poetycki.
10. *Poetae minores* Młodej Polski.
11. Sonetomania i nie tylko. Gatunki poezji młodopolskiej.
12. Młodopolska powieść eksperymentalna.
13. Rozrachunki z Młodą Polską. Krytyka literacka Młodej Polski.
14. Impresjonizm malarski i literacki.
15. Symbolizm francuski i polski.
16. Dandys a dekadent w życiu i w literaturze.
17. Korespondencja i synteza sztuk na przełomie stuleci.
18. Wielka Reforma Teatralna w Europie i w Polsce.
19. Wielkie osobowości literatury przełomu XIX i XX wieku.
20. Wielkie osobowości sztuki przełomu XIX i XX wieku.

LITERATURA XX I XXI WIEKU

1. Periodyzacja literatury polskiej w XX wieku.
2. Przełom literacki – model i przykłady (XX i XXI wiek).
3. Pokolenie literackie – pojęcie i przykłady (XX i XXI wiek).
4. Periodyki literackie i społeczno-kulturalne w Polsce w latach 1918-1989 (na wybranych przykładach).
5. Periodyki literackie i społeczno-kulturalne w Polsce po 1989 roku (na wybranych przykładach).
6. Kultura literacka w Polsce XXI wieku (problemy socjologii literatury, rynek książki, obiegi, wydawnictwa, media).
7. Krytyka literacka w Polsce w XX wieku.
8. Krytyka literacka w Polsce w XXI wieku.
9. Polska poezja w XX wieku.
10. Polska poezja w XXI wieku.
11. Polska powieść w XX wieku.
12. Polska powieść w XXI wieku.
13. Reportaż literacki w Polsce w XX wieku.
14. Reportaż literacki w Polsce w XXI wieku.
15. Dramaturgia polska w XX wieku.
16. Dramaturgia polska w XXI wieku.
17. Polska eseistyka w XX wieku.
18. Polska literatura dokumentu osobistego (korespondencja, wspomnienia, dzienniki) w drugiej połowie XX wieku i w XXI wieku.
19. Literatura miast i regionów od końca lat 80. XX wieku.
20. Problematyka obyczajowa (kulturowa) i tożsamościowa w literaturze polskiej po 1989 roku.
21. Zagadnienia ekologiczne w polskiej poezji i prozie w XXI wieku.
22. Konteksty polityczne literatury polskiej w okresie międzywojennym.
23. Konteksty polityczne literatury polskiej po II wojnie światowej.
24. Literatura polska w okresie II wojny światowej i okupacji.
25. Polska emigracja literacka w XX wieku.

TEORIA LITERATURY

1. Nurty i szkoły teoretyczne w literaturoznawstwie XX i XXI wieku.
2. Humanistyka w „przebudowie”.
3. Kluczowe problemy teorii literatury XX i XXI wieku.
4. Przełomy i zwroty w literaturoznawstwie XX i XXI wieku.
5. Filozofia literatury.
6. Psychologia literatury.
7. Literatura i nowe media.
8. Współczesne teorie przekładu (przekład literacki i intersemiotyczny).
9. Kategorie estetyczne w badaniach literackich.
10. Genologia współczesnych form literackich.
11. Komparatystyka literacka.
12. Nowa historia literatury.
13. Perspektywa intertekstualna w badaniach literackich.
14. Teorie interpretacji.
15. Teoretyczne podstawy krytyki literackiej.
16. Współczesne koncepcje narratologii.
17. Obiegi literackie.
18. Literatura a inne sztuki.
19. Nowoczesność i ponowoczesność.
20. Modernizm *versus* postmodernizm.
21. Granice literatury.

LITERATURA I KULTURA POPULARNA

1. Erotyka i pornografia w tekstach kultury popularnej.
2. Historia i ewolucja komiksu.
3. Historia i ewolucja gier.
4. Historia i ewolucja gatunków kultury popularnej.
5. Charakterystyka gatunków kultury popularnej.
6. Ewolucja przedstawień postaci w tekstach kultury popularnej.
7. Retelling i renarracja w kulturze popularnej.
8. Kino gatunków – historia i ewolucja.

9. Tematyka tekstów kultury popularnej.
10. Specyfika tekstów kultury popularnej przeznaczonych dla dziecięcego odbiorcy.
11. Specyfika tekstów kultury popularnej przeznaczonych dla young adults.
12. Gatunki w tekstach kultury popularnej.
13. Konwergencja mediów w kulturze popularnej.
14. Supersystemy rozrywkowe – definicja, charakterystyka, funkcja.
15. Kultura popularna a polityka.
16. Kultura popularna a życie społeczne.
17. Kultura popularna a kultura „wysoka”.
18. Definicje i badania kultury popularnej.
19. Definicje i badania kultury masowej.
20. Relacje pomiędzy uczestnikami procesu tworzenia, produkcji, dystrybucji i odbioru tekstów kultury popularnej.
21. Transmedialność w kulturze popularnej.
22. Problematyka tekstów kultury popularnej.
23. Tabu w tekstach kultury popularnej.
24. Wykorzystanie tekstów kultury popularnej w edukacji i wychowaniu.
25. Trudne tematy w tekstach kultury popularnej.
26. Konwencja i inwencja w tekstach kultury popularnej.
27. Wariantywność i inwariantność w tekstach kultury popularnej.
28. Serializacja w kulturze popularnej.
29. Reebot, spin-off, cross-off, sequel w kulturze popularnej.
30. Nowe gatunki kultury popularnej.
31. Kultura popularna a nowe media.
32. Funkcje tekstów kultury popularnej.

METODYKA NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO I LITERATURY

1. Cele i treści kształcenia w Podstawie programowej języka polskiego dla liceów i techników (2018).
2. Zagadnienia językowe i literackie w programach nauczania.
3. Podręczniki szkolne: budowa, treści, funkcje.
4. Konspekt lekcji (scenariusz): budowa, rola w przygotowaniu do lekcji i samokształceniu nauczyciela.

5. Wrocławska dydaktyka języka i literatury.
6. Podmiotowość ucznia i nauczyciela.
7. Treści kształcenia językowego.
8. Odbiór wypowiedzi i tekstów różnych gatunkowo i stylistycznie.
9. Metodyka ćwiczeń w słuchaniu.
10. Metodyka ćwiczeń w mówieniu.
11. Metodyka ćwiczeń w czytaniu.
12. Metodyka ćwiczeń w pisaniu.
13. Tworzenie wypowiedzi i tekstu w różnym celu, gatunku, stylu podbudowane wiedzą z retoryki.
14. Dydaktyka ortografii i interpunkcji.
15. Świadomość językowa i językoznawcza (co to jest, rola w kształceniu językowym, literackim i kulturowym).
16. Współczesny język polski: gramatyka, zróżnicowanie, kultura języka.
17. Historia języka i gramatyka historyczna w szkole.
18. Lekcje języka i o języku.
19. Integracja kształcenia językowego z literackim i kulturalnym.
20. Lekcje literackie.
21. Metody nauczania literatury.
22. Teoria i historia literatury w szkole.
23. Kształtowanie pojęć literackich.
24. Lektura: dobór, układ.
25. Kanon literacki (funkcje, przemiany).
26. Tradycja, tożsamość, inność, obcość.
27. Odbiór dzieła literackiego.
28. Ponowoczesne interpretacje literackie (dekonstrukcja, intertekstualność, hermeneutyka, neopragmatyzm).
29. Etyka czytania.
30. Nauczanie języka polskiego i literatury wobec humanistyki ekologicznej.
31. Konteksty odbioru dzieł literackich: sztuka, filozofia, krytyka.
32. Kontekst macierzysty dzieła literackiego.
33. Współczesność i podmiotowość jako najważniejsze czynniki określające czytanie dzieł literackich.
34. Literatura najnowsza.
35. Kształcenie kulturowe i kulturalne (cele, treści, metody).

36. Teatr szkolny.
37. Uczeń twórca/artysta.
38. Internet i multimedia na lekcjach języka polskiego.
39. Narzędzia i urządzenia techniczne wspomagające kształcenie.
40. Metodyczny warsztat pracy (pojęcie, składniki, przemiany).
41. Współczesne czasopisma z zakresu dydaktyki polonistycznej (3 do wyboru).
42. Poezja w szkole ponadpodstawowej
43. Publicystyka w szkole ponadpodstawowej i warsztaty dziennikarskie
44. Porozumiewanie się – dialog – dyskusja – debata na lekcjach języka polskiego w szkole ponadpodstawowej.
45. Słowo a obraz w teorii i w praktyce.

LITERATURA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

1. Geneza oryginalnej twórczości przeznaczonej dla niedorosłego odbiorcy – pierwsi polscy autorzy tworzący dla dzieci i młodzieży.
2. Dydaktyzm literatury dla dzieci i młodzieży w perspektywie historycznej i typologicznej.
3. Książka dla dzieci – specyfika formy edytorskiej, rola ilustracji, „książka zabawka”.
4. Czym różni się „literatura dla dzieci” od „literatury dziecięcej”?
5. Folklor dziecięcy jako źródło inspiracji dla autorów wierszy dziecięcych.
6. Literatura dziecięca w świecie „wielkiej zabawy” (według koncepcji Jerzego Cieślikowskiego).
7. Genologiczne zróżnicowanie literatury dla najmłodszych.
8. Fenomen literatury dziecięco-młodzieżowej wobec innych typów i obiegów literatury: literatura wysokoartystyczna, popularna, ludowa.
9. Właściwości arcydzieła literatury dziecięcej – na wybranych przykładach.
10. Zjawisko dwuadresowości tekstów literatury dziecięcej – „dziecięce” i „dorosłe” konkretyzacje czytelnicze.
11. Od dydaktyzmu do artyzmu.
12. Współczesna literatura dla dzieci i młodzieży. Formy, topika, motywy, nawiązania i kontynuacje.
13. Young Adult – specyfika literatury dla młodych dorosłych.

MIEDZY JEZYKIEM POLSKIM JAKO RODZIMYM A OBCYM

1. Promocja języka polskiego w świecie.
2. Wyzwania polskiej polityki językowej za granicą.
3. Glottodydaktyka polonistyczna i jej subdyscypliny.
4. Metody nauczania języka polskiego jako obcego.
5. Programy nauczania języka polskiego jako obcego, drugiego i odziedziczonego.
6. Nauczanie języka polskiego poza granicami kraju.
7. Kierunki badań nad dwujęzycznością polsko-inną.
8. Metodologia badań nad dwujęzycznością polsko-inną.
9. Cechy mowy bilingwalnej.
10. Płeć w języku i kulturze.
11. Współczesne procesy językowe w komunikacji internetowej.

JEZYKOZNAWSTWO

1. Obiektywizacja badań lingwistycznych.
2. Etyka badań w językoznawstwie.
3. Zasady gromadzenia materiału badawczego i danych językowych.
4. Problem badawczy/ pytanie badawcze/hipoteza badawcza a zróżnicowanie języka.
5. Projektowanie metadanych w kontekście pytania badawczego.
6. Wykorzystanie narzędzi korpusowych w analizach ilościowych i jakościowych.
7. Współzależność podsystemów języka w analizie tekstu.
8. Zagadnienie terminologii w kontekście badań interdyscyplinarnych.
9. Perspektywa interdyscyplinarna we współczesnych badaniach lingwistycznych.
10. Podejście pragmalingwistyczne w analizie tekstu.
11. Problem multimodalności w badaniach genologicznych.
12. Badania ankietowe w językoznawstwie.
13. Słowniki języka polskiego w pracy filologa.
14. Definicje słownikowe – wykorzystanie w badaniach lingwistycznych.
15. Zróżnicowanie współczesnej polszczyzny.
16. Środowiskowe (i zawodowe) odmiany języka polskiego.
17. Kształtowanie się stylu naukowego i urzędowego polszczyzny (na wybranych przykładach).

18. Tendencje rozwojowe leksyki polskiej. Przemiany w słownictwie po 1945 roku.
19. Pojęcie językowego obrazu świata i sposoby jego rekonstrukcji.
20. Periodyzacja dziejów polszczyzny.
21. Perswazja i zjawiska pokrewne (manipulacja, agitacja, propaganda).
22. Typy wypowiedzi argumentacyjnych.
23. Chwyty erystyczne – rodzaje i zastosowanie w różnych sferach komunikacji.
24. Typy i funkcje nazw własnych.
25. Nazwy własne a kultura.

EDYTORSTWO

1. Rola redaktora w procesie przygotowania tekstu do druku – beletrystyka, publikacje niebeletrystyczne, publikacje specjalistyczne.
2. Sposoby łączenia tekstu i obrazu w publikacjach różnego typu.
3. Rola oraz specyfika poszczególnych typów prasy i związanych z nimi działań edytorskich.
4. Etyka redaktorska i dziennikarska.
5. Edytor a książka i czasopismo artystyczne – między tradycją a nowatorstwem.
6. Edytor jako interpretator tekstu literackiego.
7. Problematyka modernizacji pisowni i interpunkcji tekstów dawnych.
8. Tekstologia XXI wieku – między tradycją a nowoczesnością.
9. Edytorstwo naukowe w systemie nauk humanistycznych – kontrowersje, polemiki, dyskusje.
10. Intymistyka a edytorstwo.
11. „Rękopisy, które nie płoną” – najważniejsze odkrycia polskiej tekstologii XXI wieku.
12. Typy wydań w praktykach edytorów dawnych i współczesnych.
13. Stałość i zmienność konwencji wydawniczych.
14. Pojęcie tekstu kanonicznego w świetle współczesnej refleksji tekstologicznej.
15. Stałość i zmienność tekstu w ujęciu tekstologiczno-edytorskim.
16. Przypis, objaśnienie i komentarz edytorski jako narzędzia współczesnego edytora.
17. Pisarstwo, pismo i pisanie – ślady w literaturze i materiałach autobiograficznych.
18. Pismo w przestrzeni społecznej, miejskiej, internetowej.
19. Funkcje typografii książek.
20. Zbiór warunków użytecznej typografii według Roberta Bringhursta.
21. Podział funkcjonalny krojów pism.

22. Główne zadania mikrotypografii.

TEATR

1. Teoria Czystej Formy w teatrze Stanisława Ignacego Witkiewicza.
2. Koncepcja „Teatru śmierci” Tadeusza Kantora.
3. „Metody aktorskie” Konstantego Stanisławskiego.
4. Teatr ubogi Jerzego Grotowskiego.
5. Tak zwana „wielka reforma teatru”: założenia, cele i najważniejsze osoby.
6. Natjaśastra Bharaty a *Poetyka* Arystotelesa.
7. Historia czy historie teatru?
8. Teatr postdramatyczny.
9. Przełom performatywny w teatrze.
10. Znaczenie i miejsce w rzeczywistości społeczno-politycznej teatru starożytnej Grecji.
11. Rola i najważniejsze rozwiązania przestrzenne teatru średniowiecznego.
12. Juliusz Osterwa i jego „Reduta”.
13. Teatr jako wehikuł poznania Krystiana Lupy.
14. Znaczenie *Lekcji XVI* Adama Mickiewicza.
15. „Przepisywanie klasyków” we współczesnym polskim teatrze.
16. „Teatr gier z popkulturą” Jana Klaty.
17. Powstanie i rozwój teatru publicznego w Rzeczypospolitej.